WICEPREZES
NAJWYŻSZEJ IZBY KONTROLI
Marian Cichosz

KPB – 4101-04-04/2012
P/12/191

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli

P/12/191 - Uzyskiwanie i przetwarzanie przez uprawnione podmioty danych z bilingów, informacji o lokalizacji oraz innych danych, o których mowa w art. 180 c i d ustawy Prawo telekomunikacyjne

Jednostka przeprowadzająca kontrolę

Najwyższa Izba Kontroli
Departament Porządku i Bezpieczeństwa Wewnętrznego

Kontroler

Wiesław Filipowicz, doradca ekonomiczny, upoważnienie do kontroli nr 83262 z dnia 12 września 2012 r.

(dowód: akta kontroli str. 1-2)

Jednostka kontrolowana

Komenda Główna Straży Granicznej

Kierownik jednostki kontrolowanej

Gen. bryg. SG Dominik Tracz, Komendant Główny Straży Granicznej

(dowód: akta kontroli str. 3)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie[1] działalność kontrolowanej jednostki w zakresie żądania, uzyskiwania i przetwarzania danych, o których mowa w art. 180 c i d ustawy Prawo telekomunikacyjne, w okresie od 1 stycznia 2011 r. do 30 czerwca 2012 r.

Uzasadnienie oceny ogólnej

Komendant Główny Straży Granicznej (Komendant Główny) prawidłowo zorganizował system uzyskiwania i przetwarzania danych, o których mowa w art. 180c i d ustawy z dnia 16 lipca 2004 r. - Prawo telekomunikacyjne[2] (*dane telekomunikacyjne*).

W Komendzie Głównej Straży Granicznej (KGSG) ustanowiono zabezpieczenia techniczne i organizacyjne uniemożliwiające wykorzystanie danych telekomunikacyjnych niezgodnie z celem ich uzyskania, ustalono środki zaradcze w celu eliminacji ryzyka wystąpienia zdarzeń niepożądanych, określono procedury niszczenia danych telekomunikacyjnych nie mających znaczenia dla postępowania karnego. Prawidłowo zorganizowano współpracę z przedsiębiorcami telekomunikacyjnymi.

Uchybienia dotyczyły braku rejestru osób upoważnionych do uzyskiwania danych za pomocą sieci telekomunikacyjnej, nieokreślenia zadań w zakresie pozyskiwania danych telekomunikacyjnych w regulaminach wewnętrznych niektórych komórek organizacyjnych i zakresach obowiązków funkcjonariuszy. Stwierdzono również pojedyncze przypadki naruszenia obowiązujących przepisów i procedur. NIK zwraca uwagę, na konieczność zapewnienia zewnętrznego, w stosunku do komórek organizacyjnych wnioskujących i realizujących zapytania o dane telekomunikacyjne, nadzoru i kontroli nad realizacją przez poszczególnych funkcjonariuszy uprawnień związanych z uzyskiwaniem i przetwarzaniem danych telekomunikacyjnych.

---

[1] Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Powyższa ocena została wydana w oparciu o badanie strony organizacyjno-formalnej uzyskiwania przez KGSG danych telekomunikacyjnych.

[2] Dane niezbędne do: 1) ustalenia zakończenia sieci, telekomunikacyjnego urządzenia końcowego, użytkownika końcowego: a) inicjującego połączenie, b) do którego kierowane jest połączenie; 2) określenia: a) daty i godziny połączenia oraz czasu jego trwania, b) rodzaju połączenia, c) lokalizacji telekomunikacyjnego urządzenia końcowego oraz dane, o których mowa w art. 159 ust. 1 pkt 1 i 3–5, w art. 161 oraz w art. 179 ust. 9 ustawy z dnia 16 lipca 2004 r. Prawo telekomunikacyjne (Dz. U. Nr 171, poz. 1800 ze zm.).

W ocenie NIK, stwierdzone nieprawidłowości nie wpłynęły w sposób istotny na realizację przez KGSG uprawnień w kontrolowanym zakresie.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Regulacje wewnętrzne w zakresie pozyskiwania danych telekomunikacyjnych.

1.1. Procedury wewnętrzne w zakresie pozyskiwania danych telekomunikacyjnych w formie pisemnej lub ustnej.

Opis stanu faktycznego

W Komendzie Głównej Straży Granicznej nie zostały ustanowione w formie pisemnej procedury wewnętrzne w zakresie realizacji uprawnień dotyczących uzyskiwania od przedsiębiorców telekomunikacyjnych danych, o których mowa w art. 180c i 180d Prawa telekomunikacyjnego.
Podmiotami uprawnionymi do uzyskiwania i przetwarzania danych telekomunikacyjnych w Komendzie Głównej Straży Granicznej były komórki organizacyjne, które regulaminami wewnętrznymi zostały powołane do rozpoznawania, zapobiegania i wykrywania przestępstw, tj. Zarząd Operacyjno-Śledczy[3] (ZOŚ) i Zarząd Spraw Wewnętrznych[4] (ZSW).
W trakcie kontroli prowadzone były prace nad przygotowaniem algorytmu postępowania przy pobieraniu danych telekomunikacyjnych. Dokument ten z uwagi na swój m.in. techniczny charakter nie będzie miał waloru aktu prawnego, zostanie wprowadzony do stosowania służbowego poleceniem właściwych przełożonych[5].

(dowód: akta kontroli str. 36-37, 287)

Ustalenia telekomunikacyjne dokonywane w trybie art. 10b ust. 2 pkt 1 ustawy o Straży Granicznej, tj. na pisemny wniosek Komendanta Głównego Straży Granicznej lub osoby przez niego upoważnionej, jak również na ustne żądanie funkcjonariusza[6] (wydane na podstawie art. 10b ust. 2 pkt 2), realizowane były na podstawie ewidencjonowanych w rejestrze upoważnień prowadzonym w Biurze Prawnym KGSG.

W okresach zastępowania Komendanta Głównego w czasie jego nieobecności do załatwiania w imieniu Komendanta Głównego wszystkich spraw wynikających z przysługujących Komendantowi Głównemu uprawnień został upoważniony Zastępca Komendanta Głównego, w tym do udzielania funkcjonariuszom Komendy Głównej upoważnień do występowania do przedsiębiorców telekomunikacyjnych o udostępnienie danych telekomunikacyjnych[7].

(dowód: akta kontroli str. 4, 142-147, 163, 285,288-289)

Występowanie przez upoważnionego funkcjonariusza o ustalenie danych telekomunikacyjnych odbywało się za wiedzą i zgodą kierownika komórki organizacyjnej. Przyjęta praktyka poddawała wykonywanie ustaleń telekomunikacyjnych nadzorowi przełożonych oraz pozawalała na weryfikację zasadności wystąpień o dane

---

[3] Załącznik do zarządzenia nr 79 Komendanta Głównego Straży Granicznej z dnia 23 października 2009 r. w sprawie regulaminu organizacyjnego Zarządu Operacyjno-Śledczego Komendy Głównej Straży Granicznej (Dz.Urz. KGSG Nr 13, poz. 79 ze zm.).
[4] Załącznik do zarządzenia Nr 33 Komendanta Głównego z dnia 2 czerwca 2009 r. w sprawie regulaminu organizacyjnego Zarządu Spraw Wewnętrznych Straży Granicznej (Dz.Urz. KGSG Nr 6, poz. 36 ze zm.).
[5] Prace nad opracowaniem algorytmu postępowania przy pobieraniu danych telekomunikacyjnych zostały podjęte w ZOŚ w grudniu 2011 r. (na polecenie ustne dyrektora ZOŚ) przy współpracy Biura Ochrony Informacji Niejawnych Komendy Głównej. Przewidywany termin wprowadzenia algorytmu to przełom I i II kwartału 2013 r. z chwilą wdrożenia modułu systemu Centralna Baza Danych EWIDA II (akta kontroli str. 157-158).
[6] Kwestie związane z pozyskiwaniem danych retencyjnych z wykorzystaniem sieci telekomunikacyjnej zostały przedstawione w pkt 1.2.
[7] Upoważnienie nr 257 z dnia 30 lipca 2009 r.

telekomunikacyjne. Zadania związane z realizacją ustaleń telekomunikacyjnych wykonywali funkcjonariusze posiadający stosowne upoważnienia.

(dowód: akta kontroli str. 36-37, 285)

W 2011 r. i pierwszej połowie 2012 r. Komendant Główny Straży Granicznej upoważnił 25 funkcjonariuszy do żądania danych telekomunikacyjnych na podstawie pisemnego wniosku i 9 do ustnego żądania (tylko w ZSW).

(dowód: akta kontroli str. 310-322)

W okresie objętym kontrolą nie były kierowane zapytania do przedsiębiorców telekomunikacyjnych w trybie ustnego żądania udostępnienia danych, o których mowa w art. 180c i d ustawy Prawo telekomunikacyjne.

Uwagi dotyczące kontrolowanej działalności

Komendant Główny Straży Granicznej nie miał prawnego obowiązku wprowadzenia pisemnych regulacji w zakresie pozyskiwania danych telekomunikacyjnych, a praktyka stosowana w KGSG była właściwa. Jednakże w ocenie NIK, wprowadzenie pisemnych procedur wewnętrznych w zakresie żądania i przetwarzania danych telekomunikacyjnych we wszystkich komórkach pozwoliłoby na ujednolicenie procedur i zwiększenie nadzoru nad realizowanymi czynnościami.

1.2. Procedury wewnętrzne w zakresie pozyskiwania danych telekomunikacyjnych za pośrednictwem sieci telekomunikacyjnej i systemów teleinformatycznych

Opis stanu faktycznego

Zgodnie z art. 10b ust.1 pkt 3 ustawy o Straży Granicznej udostępnienie Straży Granicznej danych telekomunikacyjnych może nastąpić za pośrednictwem sieci telekomunikacyjnej funkcjonariuszowi posiadającemu pisemne upoważnienie. Zgodnie z art. 10b ust. 4 pkt 1 lit. a ustawy o Straży Granicznej sieci telekomunikacyjne mają zapewniać możliwość ustalenia osoby uzyskującej dane, ich rodzaju oraz czasu, w którym zostały uzyskane.

Proces uzyskiwania i przesyłania danych telekomunikacyjnych KGSG realizuje za pośrednictwem sieci, należących do przedsiębiorców telekomunikacyjnych: P4 Sp. z o.o. (system *RUDA*), Polska Telefonia Cyfrowa Sp. z o.o. (system *FINEZJA*), Polska Telefonia Komórkowa Centertel Sp. z o.o. (system *POEZJA*), Polkomtel S.A. (system *ePISMAK*). Proces przekazywania danych za pośrednictwem sieci został uzgodniony w drodze porozumień zawartych przez Komendanta Głównego Straży Granicznej z ww. przedsiębiorcami. Zgodnie z podpisanymi umowami odpowiedzialnym za realizację porozumienia ze strony KGSG był Dyrektor Biura Łączności i Informatyki (BŁiI). Systemy zapewniały dostęp do danych telekomunikacyjnych 24 godziny na dobę.

Ponadto prowadzone są konsultacje z Telekomunikacją Polską SA i NETIĄ SA w celu wprowadzenia możliwości uzyskiwania danych telekomunikacyjnych z wykorzystaniem sieci telekomunikacyjnej.

(dowód: akta kontroli str. 37-38, 43-97,168-207, 488, 785-786)

Wykorzystywane w KGSG sieci telekomunikacyjne zapewniały możliwość ustalenia osoby uzyskującej dane, ich rodzaju oraz czasu, w którym zostały uzyskane.

(dowód: akta kontroli str. 220-227, 271, 314-415, 543-717, 723-745, 766-781, 792-812)

Upoważnienia do wymiany informacji drogą elektroniczną z czterema przedsiębiorcami telekomunikacyjnymi miały formę zatwierdzonych przez Komendanta Głównego list[8], podpisanych przez dyrektorów wnioskujących, z danymi funkcjonariuszy (m.in. imię i nazwisko, identyfikator). Listy upoważnionych funkcjonariuszy były przekazywane do BŁiI i przesyłane do właściwych przedsiębiorców telekomunikacyjnych. BŁiI zajmowało się dystrybucją kart dostępu i czytników kart.

W Komendzie Głównej Straży Granicznej nie jest prowadzony rejestr upoważnień wydanych funkcjonariuszom do uzyskiwania danych za pośrednictwem sieci telekomunikacyjnej. Komendant Główny Straży Granicznej stwierdził, że *„Pomiędzy k.o. KGSG współpracującymi w przedmiotowym zakresie nie zostały podjęte działania wskazujące na konieczność prowadzenia przedmiotowego rejestru w KGSG".*

(dowód: akta kontroli str. 279)

W 2011 r. w Komendzie Głównej Straży Granicznej było 185 funkcjonariuszy[9] upoważnionych do uzyskiwania danych telekomunikacyjnych za pośrednictwem sieci telekomunikacyjne, a w pierwszej połowie 2012 r. 165 funkcjonariuszy.

(dowód: akta kontroli str. 310-322)

Do uzyskiwania danych telekomunikacyjnych za pośrednictwem sieci telekomunikacyjnej w KGSG upoważnieni byli tylko funkcjonariusze Zarządu Operacyjno-Śledczego i Zarządu Spraw Wewnętrznych, które regulaminami organizacyjnymi zostały powołane do rozpoznawania, zapobiegania i wykrywania przestępstw. Stwierdzono, że nie we wszystkich zakresach zadań komórek organizacyjnych ww. zarządów, faktycznie realizujących te zadania, zamieszczono zadanie uzyskiwania danych telekomunikacyjnych oraz nie wszyscy funkcjonariusze upoważnieni do uzyskiwania danych telekomunikacyjnych mieli ujęte takie zadania w zakresie obowiązków służbowych.

Uwagi dotyczące kontrolowanej działalności

W ocenie NIK, brak rejestru funkcjonariuszy upoważnionych do uzyskiwania danych telekomunikacyjnych za pośrednictwem sieci telekomunikacyjnych oraz nieokreślenie zadań w zakresie pozyskiwania danych telekomunikacyjnych w regulaminach wewnętrznych niektórych jednostek organizacyjnych i zakresach obowiązków funkcjonariuszy, może mieć negatywny wpływ na skuteczność nadzoru i kontroli nad procesem pozyskiwania danych telekomunikacyjnych.

1.3. Procedury wewnętrzne w zakresie dostępu do systemów teleinformatycznych i ochrona danych telekomunikacyjnych.

Opis stanu faktycznego

W Komendzie Głównej zostały opracowane i wdrożone procedury regulujące dostęp do systemów informatycznych. Procedury te zostały opracowane w odniesieniu do systemów, w których przetwarzane są zbiory danych osobowych oraz w których przetwarzane są informacje niejawne.
W odniesieniu do systemów informatycznych przetwarzających informacje niejawne, na podstawie ustawy o ochronie informacji niejawnych, opracowana została dla każdego systemu dokumentacja bezpieczeństwa, tj. Szczególne Wymagania Bezpieczeństwa oraz Procedury Bezpiecznej Eksploatacji. Na podstawie dokumentacji bezpieczeństwa systemy teleinformatyczne obecnie eksploatowane uzyskały akredytację bezpieczeństwa teleinformatycznego. Na dzień 27 listopada 2012r. w Komendzie Głównej eksploatowanych było łącznie

[8] Wzory upoważnień stanowiły załączniki do umów przedsiębiorcami telekomunikacyjnymi. W KGSG używano również wzorów odbiegających od wskazanych w załącznikach do umów, ale nie były one kwestionowane przez przedsiębiorców telekomunikacyjnych.
[9] W tym funkcjonariusze 14 wydziałów ZSW (dziewięć wydziałów zamiejscowych ZSW).

25 systemów informatycznych o klauzulach tajności od zastrzeżone do ściśle tajne. Systemy te posiadały certyfikaty akredytacji, świadectwa akredytacji, bądź ich dokumentacja została zatwierdzona przez Agencję Bezpieczeństwa Wewnętrznego.

W odniesieniu do systemów informatycznych przetwarzających zbiory danych osobowych, które nie zostały oznaczone klauzulą tajności, na podstawie ustawy o ochronie danych osobowych, opracowane zostały dokumenty przedstawiające sposób ochrony danych.

W dokumentacji bezpieczeństwa systemów informatycznych, zostały zawarte procedury wymagane przepisami prawa, w tym dotyczące zasad dostępu do tych systemów oraz rozliczalności w zakresie uzależnionym od specyfiki systemu teleinformatycznego, a mających na celu zapewnienie bezpieczeństwa i ochrony samych systemów i przetwarzanych w nich danych.

(dowód: akta kontroli str. 474-478)

Dostęp do danych przetwarzanych w systemach teleinformatycznych posiadają wyłącznie osoby posiadające stosowne uprawnienia, logując się na swoje indywidualne konto przy użyciu hasła lub karty mikroprocesorowej. Użytkownicy komputerów pracują na kontach użytkownika, a konta administratora dostępne są tylko, jak wyjaśnił Komendant Główny, dla pracowników pionu łączności i informatyki.

(dowód: akta kontroli str. 164)

Uwagi dotyczące kontrolowanej działalności

NIK pozytywnie ocenia działania Komendanta Głównego Straży Granicznej w zakresie ochrony danych telekomunikacyjnych.

1.4. Postępowanie ze zbędnymi danymi telekomunikacyjnymi

Opis stanu faktycznego

Zgodnie z art. 10b ust. 6 ustawy o Straży Granicznej materiały uzyskane w wyniku czynności podjętych na podstawie ust. 1, które nie zawierają informacji mających znaczenie dla postępowania karnego, podlegają niezwłocznemu komisyjnemu i protokolarnemu zniszczeniu.

W Komendzie Głównej w okresie od 1 stycznia 2011 r. do 30 czerwca 2012 r. niszczono komisyjnie materiały uzyskane w wyniku czynności podjętych na podstawie art. 10b ust. 1 ustawy o Straży Granicznej, które nie zawierały informacji mających znaczenie dla postępowania karnego. Sporządzono łącznie 20 protokołów: w 2011 r. – 13 (jeden w ZOŚ, 12 w ZSW), w I połowie 2012 r. – 7 (cztery w ZOŚ, trzy w ZSW). Z załączników do protokołów wynika, że w okresie od 1 stycznia 2011 r. do 30 czerwca 2012 r. w Komendzie Głównej zniszczono materiały wykazane łącznie w 350 pozycjach, w tym: pliki elektroniczne – w 297 pozycjach, płyty CD – w 3 pozycjach, arkusze papieru z płytami CD – w 8 pozycjach i arkusze papieru – w 42 pozycjach.

Materiały zostały zniszczone w następujący sposób: dane w formie zapisów na nośnikach elektronicznych - dysk twardy, pamięć typu pendrive – zostały usunięte poprzez przeniesienie pojedynczych plików lub całych folderów zawierających dane do „Kosza", a następnie opróżnienie „Kosza" (procedura taka została skonsultowana i zaakceptowana przez Biuro Ochrony Informacji Niejawnych Komendy Głównej), lub płyty CD były fizycznie niszczone, natomiast dane w postaci dokumentów w formie papierowej niszczone były poprzez fizyczne ich pocięcie w niszczarce.

W przypadku likwidacji stanowiska komputerowego, na którym przetwarzane były dane telekomunikacyjne przed oddaniem dysku do właściwych komórek organizacyjnych pionu łączności i informatyki celem zniszczenia, dokonywano wstępnego fizycznego uszkadzania dysku, np. poprzez jego przewiercenie.

(dowód: akta kontroli str. 214-215, 327-349, 487-488, 654, 712-713)

Uwagi dotyczące kontrolowanej działalności

NIK pozytywnie ocenia działania Komendanta Głównego Straży Granicznej w zakresie postępowania z danymi zbędnymi dla prowadzonych postępowań.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność Komendanta Głównego Straży Granicznej w zakresie wprowadzenia uregulowań wewnętrznych dotyczących pozyskiwania danych telekomunikacyjnych.

2. Wykorzystywanie przez Komendę Główną Straży Granicznej przyznanych uprawnień w zakresie pozyskiwania danych telekomunikacyjnych

2.1. Ewidencjonowanie pozyskanych danych telekomunikacyjnych

Opis stanu faktycznego

W Komendzie Głównej prowadzona jest ewidencja, w której odnotowano kto, kiedy, w jakim celu oraz jakie dane lub informacje uzyskiwał. Ewidencję, zwaną *rejestrami*, prowadziły odrębnie ZOŚ i ZSW, przy czym w ZSW ewidencja prowadzona była także odrębnie w wewnętrznych komórkach organizacyjnych. Ewidencja pozwalała na odtworzenie procesu uzyskiwania danych telekomunikacyjnych od sporządzenia wniosku przez funkcjonariusza wykonującego czynności operacyjno-rozpoznawcze, przez jego zatwierdzenie przez przełożonych, realizację przez osoby posiadające dostęp do systemów udostępnionych przez operatorów telekomunikacyjnych, do otrzymania wnioskowanych danych. Funkcjonariusz wnioskujący o dane telekomunikacyjne sporządzał wniosek w dwóch egzemplarzach i rejestrował go w kancelarii. Jeden egzemplarz trafiał do komórki realizującej zapytania do operatorów, a drugi włączany był do materiałów sprawy.

W okresie od 1 stycznia 2011r. do 30 czerwca 2012r. w rejestrze ZOŚ prowadzonym w formie elektronicznej oraz w rejestrach trzech wydziałów ZSW dokonano łącznie wpisów w 2 484 pozycjach (wierszach), w tym w 2011r. – w 1 829 pozycjach, w I połowie 2012r. – w 655 pozycjach.

Z prowadzonych w Komendzie Głównej rejestrów wynika m.in., że w okresie objętym kontrolą w odniesieniu do poszczególnych przedsiębiorców telekomunikacyjnych ewidencja zawierała następujące ilości pozycji: ERA GSM, T-Mobile (PTC sp. z o.o.) – 1 223 pozycje (49,2%), ORANGE GSM (PTK Centertel sp. z o.o.) – 574 pozycje (23,1%), PLUS GSM (Polkomtel sp. z o.o.) – 283 pozycje (11,4%), P4 GSM, PLAY (P4 sp. z o.o.) – 284 pozycje (11,4%), TP SA – 44 pozycje (1,8%), pozostali przedsiębiorcy – 76 pozycji (3,1%).
Danych telekomunikacyjnych zażądano łącznie w 76 prowadzonych sprawach.

(dowód: akta kontroli str. 39, 41-42, 488-489)

Na podstawie przedłożonych przez Komendanta Głównego Straży Granicznej zestawień zrealizowanych przez Straż Graniczną zapytań o dane telekomunikacyjne stwierdzono, że okresie od 1 stycznia 2011 r. do 30 czerwca 2012 r., upoważnieni funkcjonariusze Straży Granicznej występowali na podstawie art. 10b ustawy o Straży Granicznej do przedsiębiorców telekomunikacyjnych 521 903 razy, w tym Komenda Główna 8 707. Struktura skierowanych zapytań przedstawia się następująco:

Jednostka organizacyjna	Tryb żądania udostępnienia danych	Liczba skierowanych zapytań o:				Razem zapytań
		Dane abonenta	Wykazy połączeń (biling)	Dane lokalizacyjne obiektu (usługa NAVIGATOR/TROPIC)	Inne	
Jednostki organizacyjne Straży Granicznej - łącznie	**Ogółem formacja, w tym:**	**228 654**	**220 694**	**60 315**	**12 240**	**521 903**
	ust. 1 pkt 1	1 654	320	79	15	**2 068**
	ust. 1 pkt 2	2 137	254	-	-	**2 391**
	ust. 1 pkt 3	224 863	220 120	60 236	12 225	**517 444**
Komenda Główna Straży Granicznej	**Ogółem Komenda Główna, w tym:**	**3 313**	**4 995**	**295**	**104**	**8 707**
	ust. 1 pkt 1	133	9	17	10	**169**
	ust. 1 pkt 2	-	-	-	-	-
	ust. 1 pkt 3	3 180	4 986	278	94	**8 538**

Z powyższego zestawienia wynika, że w okresie od 1 stycznia 2011 r. do 30 czerwca 2012 r. w Straży Granicznej/KGSG zapytania o wykazy połączeń stanowiły 42,3% / 57,4% ogólnej liczby zapytań, zapytania dotyczące lokalizacji telefonu – 11,6% / 3,4% , pozostałe sprawdzenia (w tym dot. danych IP, numerów IMSI) – 2,3% / 1,2%, natomiast zapytania dotyczące ustalenia danych identyfikujących abonentów stanowiły 43,8% / 38% ogólnej liczby zapytań.

Na podstawie porównania liczby zapytań wystosowanych ogółem przez wszystkie jednostki organizacyjne Straży Granicznej w I półroczu 2011 r., z liczbą zapytań wystosowanych w I półroczu 2012 r. stwierdzono, że:
- liczba zapytań o dane abonenta wzrosła z 69 721 w I półroczu 2011 r. do 87 000 w I półroczu 2012 r., tj. o 17 279 (24,8%),
- liczba zapytań o zrealizowane połączenia wzrosła z 61 983 w I półroczu 2011 r. do 74 825 w I półroczu 2012 r., tj. o 12 842 (20,7%),
- liczba zapytań o dane lokalizacyjne obiektu wzrosła z 14 648 w I półroczu 2011 r. do 21 241 w I półroczu 2012 r., tj. o 6 593 (45%),
- liczba zapytań w innych sprawach zmniejszyła się z 6 945 w I półroczu 2011 r. do 5 070 w I półroczu 2012 r., tj. o 1 875 (27%).

Na podstawie porównania liczby zapytań wystosowanych ogółem przez Komendę Główną Straży Granicznej w I półroczu 2011 r. z liczbą zapytań wystosowanych w I półroczu 2012r. stwierdzono, że:
- liczba zapytań o dane abonenta zmniejszyła się z 1 237 w I półroczu 2011 r. do 1 228 w I półroczu 2012 r., tj. o 9 (0,7%),
- liczba zapytań o zrealizowane połączenia zmniejszyła się z 2 265 w I półroczu 2011 r. do 1 757 w I półroczu 2012 r., tj. o 508 (22,4%),
- liczba zapytań o dane lokalizacyjne obiektu wzrosła z 120 w I półroczu 2011 r. do 133 w I półroczu 2012 r., tj. o 13 (10,8%),
- liczba zapytań w innych sprawach zmniejszyła się z 56 w I półroczu 2011 r. do 25 w I półroczu 2012 r., tj. o 31 (55,4%).

(dowód: akta kontroli str. 493-495)

Uwagi dotyczące kontrolowanej działalności

NIK nie stwierdziła nieprawidłowości w powyższym zakresie.

2.2. Badanie losowo wybranej próby dokumentów/zapisów dotyczących żądania udostępnienia danych telekomunikacyjnych

2.2.1. Badanie losowo wybranej próby zapisów dotyczących żądania udostępnienia danych telekomunikacyjnych ze zbioru udostępnionego przez przedsiębiorców telekomunikacyjnych.

Opis stanu faktycznego

Losowania próby dokonano metodą doboru losowego z interwałem z dokumentacji dostarczonej przez przedsiębiorców telekomunikacyjnych. Wybrana do badania próba zawierała 162 pozycje, co stanowiło 1,9% zapytań zrealizowanych przez kontrolowaną jednostkę w badanym okresie.

Badanie wylosowanej próby przeprowadzono na podstawie porównania danych zawartych w rejestrach prowadzonych w KGSG z danymi uzyskanymi od operatorów telekomunikacyjnych. Stwierdzono, że zapisy były zgodne. Ponadto stwierdzono jeden przypadek różnicy między treścią wniosku (wykaz połączeń) a treścią zapisaną w rejestrze wniosków (ustalenie abonenta), oraz przypadki wysłania zapytania po upływie dłuższego okresu od dnia złożenia wniosku (jeden przypadek po upływie 3 miesięcy) oraz dwa przypadki niepodania podstawy prawnej wniesienia wniosku. Komendant Główny Straży Granicznej wyjaśnił, że przypadki wysłania zapytania o dane telekomunikacyjne z opóźnieniem wynikały m.in. z konieczności uzupełnienia danych we wnioskach.

(dowód: akta kontroli str. 373-415, 654, 663-673)

Uwagi dotyczące kontrolowanej działalności

Badanie losowo dobranej próby zapisów dotyczących żądania udostępnienia danych telekomunikacyjnych nie wykazało nieprawidłowości o charakterze systemowym.

2.2.2. Badanie losowo wybranej próby zapisów dotyczących żądania udostępnienia danych telekomunikacyjnych z rejestrów.

Opis stanu faktycznego

Losowania próby dokonano z całej populacji zapisów w rejestrach prowadzonych w Komendzie Głównej Straży Granicznej. Do badania dobrano, z zastosowaniem metody statystycznej, próbę liczącą 150 pozycji, 132 pozycje dobrane z rejestrów ZOŚ i 18 pozycji z rejestrów ZSW, uzupełnioną o 7 zapisów dobranych celowo w ZOŚ.

(dowód: akta kontroli str.509-518)

Analiza wybranej próby wykazała, że rejestry pozwalały na jednoznaczną i udokumentowaną identyfikację każdego wylosowanego zapisu dotyczącego rejestracji i dokonanego sprawdzenia w zakresie żądania udostępnienia danych telekomunikacyjnych przez upoważnionego funkcjonariusza, dane telekomunikacyjne były uzyskane na żądanie uprawnionej komórki organizacyjnej.
Brak rejestru funkcjonariuszy upoważnionych przez Komendanta Głównego do uzyskiwania danych telekomunikacyjnych za pośrednictwem sieci telekomunikacyjnej spowodował w dwóch przypadkach trudności w wykazaniu upoważnień funkcjonariuszy do występowania o dane telekomunikacyjne w systemie *POEZJA* (jeden przypadek w ZOŚ i jeden w ZSW), w jednym przypadku nie znaleziono upoważnienia funkcjonariusza ZSW do występowania o dane telekomunikacyjne w systemie *POEZJA*, choć dysponował on kartą dostępu. Ponadto stwierdzono, że dwóch funkcjonariuszy ZSW występujących o dane telekomunikacyjne nie miało upoważnienia administratora do przetwarzania danych

w systemie *POEZJA, do czego zobowiązuje art. 37 ustawy o ochronie danych osobowych*[10], jeden w okresie marzec-maj 2011 r., drugi w styczniu 2011 r.

(akta kontroli: 220-227, 271, 314, 543-717, 723-745, 766-781, 792-812)

Uwagi dotyczące kontrolowanej działalności

W ocenie NIK, brak rejestru osób upoważnionych do pozyskiwania danych telekomunikacyjnych za pośrednictwem sieci może utrudniać sprawowanie nadzoru nad prawidłowością działań funkcjonariuszy w tym zakresie. Badanie losowo wybranej próby dokumentów/zapisów dotyczących żądania udostępnienia danych telekomunikacyjnych wykazało uchybienia w zakresie upoważnienia funkcjonariuszy do przetwarzania danych osobowych w systemie *POEZJA* w ZSW oraz brak właściwego nadzoru ze strony Dyrektora ZSW.

2.3. Sprawność i szybkość pozyskiwania danych teleinformatycznych

Opis stanu faktycznego

W Straży Granicznej na dzień kontroli wymiany informacji dokonywano na 96 stanowiskach komputerowych, w tym w: Komendzie Głównej – na 21 stanowiskach (ZOŚ – 2 stanowiska, ZSW – 19 stanowisk, z których 18 znajdowało się poza Warszawą – w dziewięciu wydziałach zamiejscowych), w dziesięciu oddziałach Straży Granicznej - łącznie na 75 stanowiskach.

(dowód: akta kontroli str. 21-35, 161-162)

W okresie od 1 stycznia 2011 r. do 18 września 2012 r. nie wystąpiły przypadki odmowy udostępnienia danych telekomunikacyjnych, jak również nie odnotowano przypadków przekazywania tych danych ze znaczną zwłoką.
Przedsiębiorcy telekomunikacyjni w latach 2011-2012 nie kwestionowali uprawnień Komendanta Głównego do uzyskiwania danych telekomunikacyjnych.

(dowód: akta kontroli str. 38)

Uwagi dotyczące kontrolowanej działalności

NIK nie stwierdziła nieprawidłowości w tym zakresie

2.4. Nadzór i kontrola nad pozyskiwaniem danych telekomunikacyjnych.

Opis stanu faktycznego

W okresie objętym kontrolą w Komendzie Głównej Straży Granicznej nie przeprowadzano badań audytowych w zakresie uzyskiwania, przetwarzania, wykorzystywania i niszczenia danych telekomunikacyjnych przez Zespół Audytu Wewnętrznego Komendy Głównej ani audytorów zewnętrznych.

Nie były też prowadzone kontrole przez wewnętrzną komórkę kontrolą, tj. Inspektorat Nadzoru i Kontroli Komendanta Głównego Straży Granicznej, ani kontrole przez podmioty zewnętrzne. Nie dokonywano analiz, ani ocen działań w Straży Granicznej w powyższym zakresie.

Według wyjaśnień Komendanta Głównego Straży Granicznej *„Zgodnie z obowiązującymi w Straży Granicznej przepisami regulującymi prowadzenie czynności operacyjno-rozpoznawczych przełożeni mają obowiązek sprawowania nadzoru nad prowadzonymi czynnościami operacyjno-rozpoznawczymi. Szczególnie wnikliwy nadzór dotyczy korzystania z uprawnień, które z natury mają charakter daleko ingerujący w prawa i wolności obywatelskie. Taki wnikliwy, bieżący nadzór jest realizowany m.in. w odniesieniu do korzystania z uprawnienia przewidzianego w art. 10b ustawy o Straży Granicznej (...)".*

(dowód: akta kontroli str. 40)

[10] Do przetwarzania danych osobowych mogą być dopuszczone wyłącznie osoby posiadające upoważnienie administratora danych.

Na podstawie Rejestru Skarg i Wniosków KGSG stwierdzono, że w kontrolowanym okresie nie wniesiono do Komendanta Głównego Straży Granicznej skarg, których przedmiotem było nienależyte wykonywanie przez kontrolowaną jednostkę uprawnień, o których mowa w art. 10b ustawy o Straży Granicznej.

(dowód: akta kontroli str. 7-20, 40)

Uwagi dotyczące kontrolowanej działalności

NIK oceniając pozytywnie działania Komendanta Głównego Straży Granicznej w ww. zakresie, zwraca jednocześnie uwagę na konieczność zapewnienia zewnętrznego, w stosunku do komórek organizacyjnych wnioskujących i realizujących zapytania o dane telekomunikacyjne, nadzoru i kontroli nad realizacją przez poszczególnych funkcjonariuszy uprawnień związanych z uzyskiwaniem i przetwarzaniem danych telekomunikacyjnych.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zakresie wykonywania przyznanych KGSG uprawnień dotyczących żądania, uzyskiwania i przetwarzania danych telekomunikacyjnych[11].

IV. Uwagi i wnioski

Wyniki przedmiotowej kontroli wskazują, iż Komendant Główny Straży Granicznej prawidłowo zorganizował proces uzyskiwania i wykorzystania danych telekomunikacyjnych w Komendzie Głównej Straży Granicznej.

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli[12], wnosi o:

1. Wprowadzenie ewidencji upoważnień funkcjonariuszy do uzyskiwania danych telekomunikacyjnych z wykorzystaniem sieci teleinformatycznych.
2. Określenie w wewnętrznych regulacjach jednolitych procedur pozyskiwania i przetwarzania danych telekomunikacyjnych.
3. Uwzględnienie w regulaminach wewnętrznych oraz zakresach obowiązków funkcjonariuszy zadań w zakresie pozyskiwania danych telekomunikacyjnych.
4. Zapewnienie nadzoru zewnętrznego, w stosunku do komórki pozyskującej dane telekomunikacyjne, nad prawidłowością i zakresem pozyskiwanych danych.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Prezesa Najwyższej Izby Kontroli.

Obowiązek poinformowania NIK o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 14 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

---

[11] Powyższa ocena, stosownie do ograniczeń ustawowych, nie obejmuje materiałów stanowiących podstawę i uzasadnienie występowania o dane telekomunikacyjne, związanych z prowadzonymi czynnościami operacyjno-rozpoznawczymi.

[12] Dz. U. z 2012 r., poz.82.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa, dnia 05 lutego 2013 r.

Wiceprezes
Najwyższej Izby Kontroli
Marian Cichosz

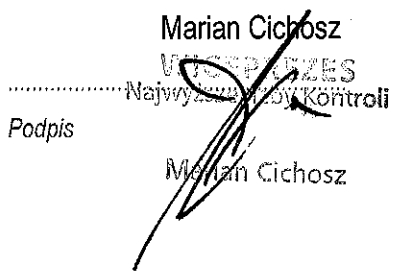

Podpis